

ŒEHİRLER, MEKÂNLAR VE İNSANLAR ÜZERİNE

HATIRLA(T)MALAR

AHMET ZEKİ PAMUK

© / otukennesriyat

YAYIN NU: 2198
EDEBî ESERLER: 1116

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-815-5

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: [0212] 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Son Okuma: Şaban Özdemir

Kapak Tasarımı: Ötüken

Dizgi-Tertip: Besim Dalgıç

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Ötüken Neşriyat AŞ
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 Beyoğlu-İstanbul
Tel: [0212] 251 03 50
Sertifika Nu: 49269

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İstanbul - 2025

Ahmet Zeki Pamuk: 1958 yılında Giresun'da doğdu. Robert Kolej ve İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. *Ayrıntılı Haber* ve *Yeni İstanbul* gazeteleri Dış Haberler Bölümü'nde çalıştı. Gazeteciliği babası Naci Pamuk'un *Yeni Giresun* gazetesinde öğrendi. Giresun'da yayımlanan *İzler* dergisinde yazıyor. 41 yıllık serbest avukat. İyi bir caz dinleyicisi, tutkulu bir kedici.

*Bu çalışmada beni her daim teşvik eden dostlarım Selahattin Yıldırım'a,
Taner Ay'a ve bu kitabın oluşmasına destek veren Göktürk Ömer Çakır'a,
Oğuzhan Murat Öztürk'e, son okumasını yapan Şaban Özdemir'e,
kitabı düzenleyen Besim Dalgıç'a ayrı ayrı teşekkür ediyorum.*

*Bu kitapta kullanılan eski Giresun ve eski Karadeniz vapurlarıyla
ilgili görseller için İhsan Hakyemez'e, Tuncer Dervişoğlu'na ve
Burak Kasaboğlu'na da teşekkür ederim.*

Ahmet Zeki Pamuk

Uzun Sözü'nün Kıtası

Dostlarım, yakınlarım teşvik etmeseydi bu notlar kitaplaşmayacaktı. Neden bunları yazdım bilmiyorum. Belki de geçmişteki güzel günlerin, güngörmüş insanların, keyifle yaşanmış mekânların hatırına bir kenarda bir köşede unutulmasın, en azından bir kez daha tekrar değinilsin diye... Geçmiş, yoğun bir sis perdesi altında. Zihnimi tariyorum, bazı anılara ulaşmakta zorlanıyorum.

Yine de babamın gazete matbaasında meslektaşlarıyla yaptığı sohbetler, kurulan çilingir sofraları hep gözümün önünde. Bir taşra şehrindeki itibarlı mahalli gazeteleri, gece gündüz demeden çalışan mürettip ağabeyleri, bir zamanlar şair Can'ın da ikamet ettiği Giresun'daki manolya ağaçlı konak yavrusu evimizi unutamıyorum.

Annem ve kardeşimle gittiğim altı otuz matinelere, yazlık sinemada seyrettiğim *Zorba* filmi nedeniyle bende oluşan Kazancakis sevgisini, seneler sonra beni onun Iraklion'daki mezarına, Naksos Adası'ndaki okuduğu ticaret mektebine kadar götürüşünü unutamıyorum.

Sonra İstanbul günleri... Arnavutköy, Moda, Samatya, Suriçi, Pera günleri... Bugün artık hemen hemen hiçbirini olamayan tarihî mekânlar: Markiz, Atlantik Birahanesi, Refik Meyhanesi, Kanun-i Esasi Kırathanesi, Cennet Bahçesi...

Sinemalarımızı, tiyatrolarımızı, çay bahçelerimizi, mesire yerlerimizi... Bu mekânlarda tanıdığım, sohbet ettiğim, ufkumu açan

değerli sanatçıları, gazetecileri, İstanbul'u sevenleri, yarım yüzyıldır oturduğum semtim Pera'yı, İstiklâl Cadde'sini geçmişiyle, günümüzle hâlâ yaşıyorum.

Hiçbir şeyin anılarda kalmasına gönlüm razı olmadı... Zihnimde kalan son siyah beyaz fotoğraflar belki birilerinin ilgisini çeker.

Son olarak dostlarımın, yakınlarımın dışında, en baştan beri beni bu dünyaya hazırlayan, birçok şeyi fark ettiren annem ile babama müteşekkirim.

Ahmet Zeki Pamuk

Zihinsel Bir Albüm

Taner Ay'la ortak dostumuz Ahmet Zeki Pamuk'un yazılarını Facebook'tan takip ediyordum. Ahmet, bu yazıları pandemi dönemi 2020'de yazmaya başlamış; 2024'te de sonlandırmıştı. Yaklaşık dört yıllık bir çalışma. Onun aklında asla bir kitap yoktu. Oysa Taner ve başka dostlar onu bu yazıların kitaplaştırılması hususunda teşvik ediyorlardı. Yazılar dağınıktı. Çoğu telefona yazılmış, büyük bir kısmı da silinmişti. Sadece kâğıt çıktıları vardı. Bu yazıların kitap hâline gelmesiyse bu ekonomik koşullarda çok zordu. Doğrusunu söylemek gerekirse bu nedenlerden dolayı baştan bu işe mesafeliydim. Buna rağmen kâğıt çıktıları dijital hâle getirebileceğimi, kitabını da düzenleyebileceğimi söyledim. Aslında bize yol açan Ötüken Neşriyat Genel Yayın Yönetmeni Göktürk Ömer Çakır ve editör Oğuzhan Murat Öztürk'ün desteklerini de unutmamak gerekir.

Editoryal çalışmalar, imlâ hatalarını düzeltme, tekrarlardan arındırma... Dikkat gerektiren birçok çalışma. Sayfa düzeninde ise Ahmet'in Facebook'taki sunuş biçimine sadık kalmayı uygun gördük. Değindiği, konuları bakımından bir bütünlüğü yokmuş gibi görünen metinlerin gerçekte tuhaf bir devamlılığı vardı. Giresun'uyla, İstanbul'uyla, Ankara'sıyla, Bodrum'uyla, Dublin'iyle, Karadeniz vapurlarıyla okuyucuyu içsel bir yolculuğa çıkarıyordu. Bir dönem İstanbul Pera'nın entelektüellerini, farklı mekânlarını

kafamıza akarmışasına tekrar tekrar hatırlatıyor, ortak bilinci mensur bir metinmiş gibi yansıtıyordu. Bir bakıma *İki Şehrin Hikayesi*'ni okuyormuşasına Giresun'la İstanbul arasında yolculuk yaptırırken, bir başka bakımdan da Stephen Dedalus'la Leopold Bloom'un Dublin sokaklarında dolaşmalarına benzermişesine Ahmet de bizi Pera'da gezdiriyordu...

Daha önce de dediğim gibi başlarda tereddüt ettiğim bu çalışmayla yoğunlaştıkça Ahmet'in yazılarında bir çekicilik gördüm. Sohbet edermişesine samimi metinlerdi. Okuyanı kendine hemen bağlayan bir yanı vardı. Unuttuğumuz ya da göz ardı ettiğimiz kendi tarihimizle yüzleşmemizi sağlıyordu.

İyi bir cazsever olan Ahmet Zeki Pamuk'un bu kitabı, okuyan herkeste zihinsel bir albüme bakıyormuş hissinin uyandıracağını düşünüyorum.

Besim Dalgıç

Cife-i dünya deęil herkes gibi matlubumuz
Bir bölük ankalarız Kâf-1 kanaat bekleriz

*(Biz herkes gibi dünyanın artıklarını istemeyiz.
Biz bir bölük Anka kuşu gibiyiz. Kafdağı bize ne verirse onunla yetiniriz.)*

Fuzûlî

Kardeşim Haşmet, annem Özden,
babam Naci ve ben Ahmet Zeki...

Eşim
Aliye Küntay Pamuk ile ...

Pamuk Ailesi

Kızım Zeynep Pamuk ile...

'60'lı yıllarda Giresun Limanı

Kardeşim Haşmet,
annem Özden ve
ben Ahmet Zeki...

Çok Değerli, Özel İnsan
M. Naci PAMUK
İyi ki Varsın
Seni Çok Seviyoruz
Birlikte Nice Yılla

Didem, Dr. Haşmet, Naci, Aliye, Ahmet Zeki, Zeynep...

1

Salı sabahları Tophane'den geçerim.
Gözlerim "Karadeniz Vapurları"nı arar.
Hiçbirini bulamaz.
Saat ona çeyrek var.
Vapur kalkmak üzere.
Meşin askılı gazeteciden birçok dergi alınır.
Kardeşimle benim dergilerim.
Mickey Mouse, Doğan Kardeş, Ayşegül...
Anneme *Hayat, Ses, Resimli Roman* mecmuaları...
Mecmua da, mektup, kartpostal gibi
hayatımızdan çıkan bir nesne.
Tophane Rıhtımı'nda gemi süvarisi, çarkçıbaşı,
güleryüzlü kamarotlar...
Karadeniz yolcuları... Hiçbiri yok. Rıhtım yine kalabalık
Ama bana yabancı bir topluluk.
Yürümeye devam ediyorum. Liman Lokantası...
Coşkun Arkun ile nerede buluşacağız?
Karaköy Lokantası artık farklı bir mekânda...
İkisi de bana uzak... Kapılarından göz atıyorum sadece.
İçimden girmek gelmiyor.
Kendimi birden köprü altında buluyorum.
Adalara kalkan vapurlar geçmişte kaldı.
Kolumdan çektişiren garsona aldırış etmiyorum.
Lokantalar ilgimi çekmiyor.

'50'li yıllarda Giresun Limanı

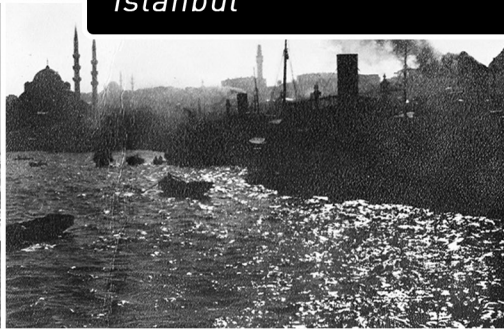
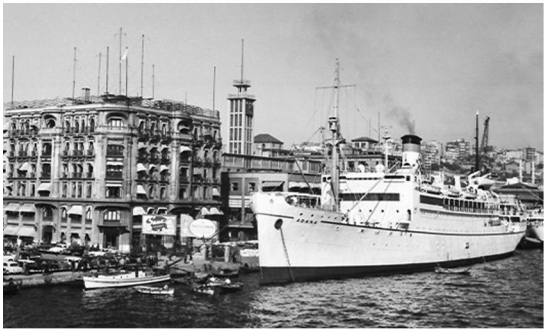
Eminönü Pandeli'de artık bir kadeh rakı bile içilmez.
İçki servisi yok. Gar Lokantası ıssız.
Gelmeyecek müdavimlerini bekliyor hâlâ.
Konyalı, Atadan Kebabçısı'nı boşuna arıyorum.
Kepenleri artık hiç açılmayacak.
Filibe Köftecisi ara sokakta. Sanki değişik bir mekân.
Sultanahmet Çınar Lokantası... Artık çok uzak bir anı.
Cengiz Güngör, Taner Ay, Bülent Utku ile öğle rakıları...
Süleymaniye kahvelerine bir uzansam...
Ama aradan yıllar geçmiş.
Arkadaşlarımı bulamam. Güzelim Küçükpazar sokakları...
Yeşilçam'ın doğal platosu,
filminin ahşap evleri,
yerinde yelller eser. İçimde korku...
Şehirde yabancıyım. Ben de terk eder miyim bu talihsiz şehri?
Hayır! Asla! O benim "Kurşun Kubbeler Şehrim"...
Cankurtaran'ın yoksul harap sokaklarını bile özlerim.
Beni bezdiren lodosu bile aranır bu kadim şehrin.
Daha Taner Ay ile *Avare Mustafa* filminin
çekildiği mekânlara gideceğiz...
Samatya, Kumkapı, Narlıkapı, Yenikapı,
kapanmadiysa Yedikule Safa'da nostaljik rakı sohbeti...
Mutlaka "Kulüp Rakısı".

Süleymaniye Küçükpazar sokaklarında çekilen *Tenten İstanbul'da* filmi.(1961)

Istanbul

2

Tiyatro merakım küçük yaşta başladı.
Annem, babam, bir avuç
hayırsever yoksul çocuklara
gelir sağlamak için Giresun'a
tiyatro topluluklarını davet ettiler.
Kültür Salonu'nda *Tatlı Kaçık*,
Yeni Sinema'da
Ağaçlar Ayakta Ölüyor,
Arslan Asker Şvayk,
Genco Erkal'la çektirilen
kokteyl resimleri artık soluk bir anı.
Genco da yok artık.
Bir de Giresunlu hayırsever
Ayten Ekmekçi... AST gelemedi.
Son anda Asaf Çiğiltepe'nin
talihsiz ölümü...
Yazlık bahçede üçüncü zil çaldı.
Sadece sahne ışıkları.
Ulvi Uraz Topluluğu'ndan
Hababam Sınıfı.
Beyoğlu'nda Abdullah Tiralı ile
Seferi Ramazan Bey'in Nafile Dünyası,
Yok edilen Yeni Komedi Sahnesi...
İstanbul için büyük kayıp.
Yıllar sonra aynı akıbete
uğrayan Emek Sineması,
Arena, Şişli'de Ümit,
Karaca tiyatroları.
Karaca Tiyatrosu'na her gidişimde,
vitrinde sergilenen Karaca'nın
Cibali Karakolu'ndaki komiser kostümü...
Siyah beyaz resimler,
Necabettin Yal, Sevim Çalışgır,
Memduh Alpar,
unutulmayı hak etmeyen değerler...
AKM oyunları bir başka güzel

Giresun'da *Arslan Asker Şvayk* oyunundan sonraki kokteylede annem Özden, babam M. Naci Pamuk ve Genco Erkal.

Tiyatrolar

ARENA
TİYATROSU

1962 - 1963
MEVSİMİ

SIRASELVİLER

ULVI URAZ
TİYATROSU

HABABAM
SINIFI

KARTAL
TEKMESİ

UTANMAZ
ADAM

ORALOĞLU
TİYATROSU

VATANVEYA SİLİSTRİ

Yazan: **NAMİK KEMAL**
Sahneye Koyan: LÂLE ORALOĞLU

ŞİŞLİ **UMİT**
SAMANLI SOKAK TİYATROSUNDA

Mikado'nun Çöpleri, Bir Ölümün Toplumsal Anatomisi,
Gorki, Camus oyunları... Çıkışta Pasaj veya Rejans.
Pasaj'ın girişinde Cadde üstünde Degüstasyon çökmüş.
Girişi sadece Balık Pazarı'ndaki,
Entelektüel Cavit yanından...
Aslında daha çok Krepen meyhanelerine gidilir.
Soğuk kış gecelerinde Neşe, İmroz, Güneş, Rüstem...
İyice ısınmış sobalı meyhaneler çoktan yükünü tutmuş.

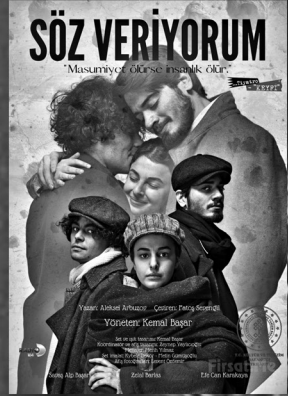
3

Genellikle izlediğimiz oyunlar hakkında
uzun uzun konuşulur veya başka şeylerden...
Favori yazarım
Tennessee Williams.
İhtiras Tramvayı,
Blanche DuBois'e hep üzülürüm.
The Glass Menagerie...
Türkçesi nedir?
Cam Kırıkları...
Kolejde ders kitabım.
Satır satır kurşun kalemle altını çizdiğim replikler...
Ah o sayfalara tekrar dönebilsem...
Çehov her zaman izlenir.
Hatta okunur.
Üç Kız Kardeş.
Taşrada sıkıcı kasvetli günler.
Olga, Masha, İrena.
AKM Büyük Salon ve Venüs Tiyatrosu'nda
Shakespeare...
Othello, Macbeth, Kısasa Kısas.
Rumelihisarı'nda *Hırçın Kız,*
İbsen'den *Halk Düşmanı.*
Artık o mekân da yok.
Ankara'da eşim Aliye Küntay Pamuk'un
amcası İsmet Küntay'dan
403. Kilometre, Güneyle Bayan,
pek çok oyun, birçok sahne...

AKM çıkışı Park Cafe,
Ayaspaşa Rus Lokantası,
sabah konseri sonrası Fişer...
Kahveler Opera Pastanesi'nde...
Akşama belki Refik...
Covid öncesi izlediğim
son oyun *Boyacı*.
Tuncer Cücenoglu'nu
saygıyla anıyorum.
Fatih ile Harbiye
Şehir Tiyatrosu'nun ve
Bursa Tayyare Kültür Merkezi'nin,
salonlarını ne çok özledim.
Bir de Zeyrek'teki cılız
ışıklı ahşap evleri,
Vefa Bozacısı'nı...
Bir gün tekrar Fatih'te
Arbuzov'un *Söz Veriyorum* ve
Miller'in bütün oyunlarını
hasretle bekliyorum.

4

“Non, je ne regrette rien...”
Edith Piaf şarkısı.
Ben de yaşadıklarımın
pişman değilim.
Fransız şansonlarını,
şarkıcılarını hep sevdim.
Piaf, Reggiani, Montand.
Fransızca bilmeden dinledim.
Zaman kalırsa
Dublin-Belfast trenine bu
sefer bineceğim.
Biletimi iptal etmeyeceğim.
Garları severim.
En çok da gecenin son trenlerini,
Haydarpaşa Garı'nı, Gar Lokantası'nı,

Arbuzov'dan *Söz Veriyorum*...

Ankara'nın ayazlı gecelerini hep özlerim.
Roma'da Cinecitta'yı yine görmeliyim.
Duvarda efsane aktrisler
Sophia Loren, Monica Vitti, Virna Lisi, Giovanna Ralli...
Londra'ya tekrar gidebilirim British Museum'da
Lewis Carroll'un *Alis Harikalar Diyarında* eserinin
el yazmalarını uzun uzun incelemeliyim.
Pek çok şehri merak etmişimdir.
En çok da Refik Halit'in Beyrut'unu...
Hanya'yı, Gonya'yı gördüm.
Kazancakis'in santur çaldığı tavernayı bulamasam da
köhne başka bir tavernada hayallere daldım.
Pire'de Zorba'nın kahvesi nerede?
Plaka'da, Pangrati'de uzo içtim, geçmişi aradım.
İstanbulu taverna sahibi bana
Balık Pazarı'ndaki Ermeni mezeciyi sordu,
cevap veremedim.
Tam yağlı, yarım yağlı, kuş gönü...
Ama satırla incecik kesilecek ve yağlı kâğıda sarılacak.
Mikonos'ta Feriköylü Toma da,
Paros Adası'nda Büyükdereli madam da,
Sakız Adası Pirgi Köyü'nde Kazancidis'i
dinlediğim salaş aşevi de belki yok artık...

5

Galatasaray'daki Foliberjer'de
Leyla Sayar'ı seyredemedim.
Lefter'in Meyhanesi'ne,
Hristaki Tavernası'na yetişemedim. Yaşım tutmadı...
Melih Cevdet ile Asmalı Mescit ve
Burgaz meyhanelerinde sık karşılaştık.
Sohbet edemedim. Yine de pişman değilim.
Giresun'da, İstanbul'da güzel günler geçirdim.
Az ama öz dostlar edindim.
Lale Plak, Markiz, Rejans,
Zihni, Kör Agop gibi pek çok sembol
mekânda bulundum.